

รายงานการศึกษาฐานงานในประเทศ จังหวัดชลบุรี นบส.1 กลุ่ม GP9

การผลักดันการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกในอดีต เป็นการผลักดันผ่านนโยบายของรัฐบาลโดยอาศัยมติคณะรัฐมนตรีและกลไกของหน่วยงานของรัฐจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานในทางอุตสาหกรรม โดยโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก หรือมีชื่อภาษาอังกฤษว่า Eastern Seaboard Development Program เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2525 ในสมัยรัฐบาล พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ โดยอยู่ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) และต้องยอมรับว่า Eastern Seaboard คือหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้มูลค่า GDP ของประเทศไทยเติบโตแบบติดจรวด โดยในระยะเวลา 10 ปี จากปี 2528 - ปี 2538 มูลค่า GDP ของไทยโตขึ้นกว่า 400%

อย่างไรก็ตาม โดยข้อจำกัดของระบบบริหารราชการที่ขาดการบูรณาการการทำงาน ขาดการวางแผนการบริหารพื้นที่แบบองค์รวมอย่างต่อเนื่อง พัฒนาการในด้านต่าง ๆ จึงเป็นไปอย่างแยกส่วนและกระจุกกระจาย ผลของการขาดการบูรณาการดังกล่าว ทำให้ไม่สามารถพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งการจัดทำระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ยังขาดความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกัน นับตั้งแต่ปี 2541-2560 เป็นต้นมา เศรษฐกิจไทยขยายตัวในระดับต่ำเป็นเวลานาน โดย GDP ของประเทศเติบโตเฉลี่ยปีละ 3-4% ทำให้ประเทศไทยยังไม่สามารถก้าวข้ามสถานะของประเทศที่มีรายได้ปานกลางได้

ดังนั้นจึงได้มีการผลักดันให้มีการตราพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 หรือ โครงการ Eastern Economic Corridor (EEC) ขึ้น เพื่อกำหนดให้จังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเป็นพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการพิเศษ มีการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ชัดเจนแน่นอน เหมาะสมกับสภาพและศักยภาพของพื้นที่ สอดคล้องกับหลักการพัฒนายั่งยืน มีการบูรณาการการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคให้ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันทั้งในและนอกเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พัฒนาเมืองให้มีความทันสมัยระดับนานาชาติที่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยและการประกอบกิจการ มีการให้บริการภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร รวมทั้งให้สิทธิประโยชน์ทั้งแก่ผู้ประกอบการและผู้อยู่อาศัยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นการเฉพาะ โดยโครงการ EEC จะมุ่งเน้นการลงทุนด้านนวัตกรรมและเศรษฐกิจดิจิทัลมากขึ้น ผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูง เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ และย่นระยะเวลาให้ประเทศก้าวพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางเร็วขึ้น ต่างจากโครงการ Eastern Seaboard ซึ่งจะเน้นไปทางด้านอุตสาหกรรมหนัก

1. ปัญหา อุปสรรค การขับเคลื่อนระเบียบเศรษฐกิจในภาคตะวันออก

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการขับเคลื่อนระเบียบเศรษฐกิจในภาคตะวันออก คือ การบูรณาการระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ และระหว่างภาครัฐกับภาคส่วนอื่น ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือประชาชนในพื้นที่ รวมถึงขาดเจ้าภาพที่รับผิดชอบโดยตรง การผลักดันและประสานความร่วมมือให้การดำเนินการต่าง ๆ ภายในพื้นที่มีความต่อเนื่อง กล่าวคือ ขาดเจ้าภาพในเชิงพื้นที่ (area-based management) เนื่องจากหน่วยงานของรัฐส่วนใหญ่จะทำงานเฉพาะแต่ในส่วนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนเท่านั้น (functional-based) อีกทั้ง เจ้าภาพในเชิงพื้นที่ยังขาดการบูรณาการและงบประมาณในการดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน

นอกจากนี้ วิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ยังส่งกระทบอย่างรุนแรงต่อแผนงานโครงการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจในภาคตะวันออก เนื่องจากแต่เดิมนั้น แนวทางการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจในภาคตะวันออกได้วางแผนงานบนพื้นฐานของการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของหลายอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการบิน เป็นต้น ซึ่งเมื่อมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ปริมาณนักท่องเที่ยวและการลงทุนลดลงอย่างมากในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา จึงมีผลกระทบต่อความเป็นไปได้ของการดำเนินโครงการและส่งผลให้การใช้งบประมาณในการลงทุนต้องเพิ่มขึ้น

2. ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ

- **ความร่วมมือระหว่างส่วนราชการ/ภาคส่วนต่างๆ**

สำนักงานคณะกรรมการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการบริหารจัดการการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก รวมทั้งรับผิดชอบจัดทำนโยบายและแผนภาพรวมเพื่อการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวม แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค แผนการดำเนินงาน และแผนการบริการภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จครบวงจรเพื่อให้บริการแก่ผู้ประกอบการและผู้อยู่อาศัยในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยมีความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้าน เช่น ด้านการพัฒนาบุคลากรและการศึกษา มี มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นต้น หรือโครงการ Thailand Digital Valley โดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa) ในด้านดิจิทัล เป็นต้น

- **บุคลากร/งบประมาณ**

ความเข้าใจและความร่วมมือของภาคประชาชนในพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกประสบความสำเร็จ พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 จึงกำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อเป็นทุนสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ ชุมชน และประชาชนที่อยู่ภายในหรือที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยเงินกองทุนดังกล่าวสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาพื้นที่หรือชุมชน รวมถึงการช่วยเหลือหรือเยียวยาประชาชนและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาแก่ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกหรือที่อยู่ใกล้เคียง

ในด้านงบประมาณ พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 มุ่งหมายให้เป็นการพัฒนาในรูปแบบ financially self-sustainable โดยรัฐจะออกเงินเป็นประทุนประเดิมในการลงทุนในระยะแรก แต่ในระยะยาว สำนักงานคณะกรรมการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกจะต้องมีการร่วมลงทุนกับ

เอกชนภายในพื้นที่เพื่อหารายได้ โดยรายได้ที่สำนักงานฯ ได้รับนั้นจะได้รับยกเว้นไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณที่เป็นงบประมาณบูรณาการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

- **นโยบายจากภาครัฐ**

การผลักดันนโยบายระเบียบเศรษฐกิจในภาคตะวันออกจำเป็นต้องมีความชัดเจนในเกี่ยวกับอุตสาหกรรมที่จะผลักดันให้เป็น s-curve ของประเทศ ดังนั้นนอกเหนือจากการกำหนดแผนผังพื้นที่ อนุมัติแผนงาน โครงการ และงบประมาณในการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกแล้ว คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกได้ประกาศจัดตั้งเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษภายในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพื่อพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ ที่จะส่งผลให้อุตสาหกรรมของประเทศพัฒนาไปสู่การใช้เทคโนโลยีขั้นสูง สร้างนวัตกรรม และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เขตส่งเสริมรูปแบบนิคมอุตสาหกรรม จำนวน 21 แห่ง เขตส่งเสริมรูปแบบอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษเฉพาะด้าน (Cluster) จำนวน 2 แห่ง เขตปลอดอากรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และ BOI ได้ประกาศมาตรการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2565

3. สิ่งที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน

- **บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด**

บริษัทฯ เน้นให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกับชุมชนและผลิตภัณฑ์ที่รักษาสิ่งแวดล้อม ใช้เทคโนโลยีสะอาดและประหยัดพลังงาน เกิดจากปรัชญาของผู้ก่อตั้งที่บริหารด้วยคุณธรรม ในด้านทรัพยากรบุคคลส่งเสริมคนดีและคนเก่ง สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน

สิ่งที่ได้ : การบริหารด้วยคุณธรรม ให้ความสำคัญกับบุคลากร และระบบนิเวศโดยรอบ ทำให้องค์กรมีความยั่งยืน

- **บริษัท เอสเอไอซี มอเตอร์-ซีพี จำกัด**

ผู้ผลิตรถยนต์เอ็มจีในประเทศไทย เป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างกลุ่มซีพีกับ “เซี่ยงไฮ้ ออโตโมทีฟ” หรือ SAIC ผู้ผลิตรถยนต์รายใหญ่ที่สุดในประเทศจีน และตั้งเป้าโรงงานเป็นฐานการผลิตรถยนต์เอ็มจีพวงมาลัยขวาเพื่อป้อนตลาดในประเทศและส่งออก โดยใช้นวัตกรรมระบบอัตโนมัติ (Automations) และหุ่นยนต์อัจฉริยะ (Intelligent Robotics) เข้ามาช่วยเสริมสมรรถนะการผลิต

สิ่งที่ได้ : ข้อมูลนวัตกรรมยานยนต์ไฟฟ้าและเทคโนโลยีการผลิต รวมทั้งทิศทางของตลาดยานยนต์ไฟฟ้าในอนาคต

4. ข้อเสนอแนะ

หากเป็นไปได้ อาจเพิ่มเติมการกำหนดหัวข้อที่เน้นในการศึกษาดูงานสำหรับหน่วยงานหรือองค์กรแต่ละแห่ง เพื่อให้สามารถโฟกัสและต่อยอดประเด็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น